

Anteckningar

Att kommunicera ekosystemtjänster

– en workshop för biosfärområden och naturum

Kristianstads vattenrike 15-16 oktober 2015

Centrum för naturvägledning (CNV) tillsammans med Biosfärenheten Kristianstads Vattenrike och Naturvårdsverket bjöd in personal i biosfärområdena och på naturum till en workshop med syfte att ge kunskap och inspiration för att inkludera ekosystemtjänster i kommunikationsarbetet (dag 1). Syftet med dag 2 var att identifiera de önskemål och behov av kompetensutveckling som finns i framförallt biosfärområden, när det gäller att kommunicera ekosystemtjänster till olika målgrupper och aktörer. Utifrån workshopen har CNV i uppdrag att utforma ett förslag till en möjlig utbildning för framförallt biosfärområden under 2016. Det fanns möjlighet att anmäla sig till ena eller båda dagarna.

- Saknas länkar? Kolla på [länksamlingen om ekosystemtjänster på CNVs hemsida](#).
- Presentationerna från workshopen ligger under rubriken/menyn Att kommunicera ekosystemtjänster.

Tack Karin Magntorn, Kristianstads Vattenrike, för hjälp med anteckningarna.

Dag 1, 15 oktober 2015:

Lisen Schultz höll i dag 1. **Lisen Schultz** är forskare vid Stockholm Resilience Centre med fokus på delaktighet och lärande i förvaltning av ekosystemtjänster. Hon medverkade i den globala studien Millennium Ecosystem Assessment 2001-2005, och disputerade 2009 med en avhandling om Kristianstads Vattenrike och UNESCOs biosfärområden.

9.15 – 10.00 Workshop i fält, walk and talk, vi går en kort gemensam promenad och diskuterar olika ekosystemtjänster utifrån ”vilka olika glasögon man kan ha på sig”.

Övning: Ta en promenad i Vattenriket och upplev den med olika glasögon.

Begreppet ekosystemtjänster föddes ur ekologernas desperation för att ingen begrep att vi är beroende av naturen längre. För att göra det osynliga synligt. Ett ord att kommunicera med ekonomer.

Riktats kritik mot begreppet- leder det till att folk uppskattar naturen?

Vårt uppdrag är gå en del av Linnérundan, 4 km. Varje par får ett par glasögon att titta med.

Uppdrag:

1. Titta på Vattenriket med *kärleksfulla glasögon*. Vad ser ni, hör ni, känner ni, som ni uppskattar längs promenadstråket? Vad i naturen bidrar till er upplevelse av välbefinnande?

2. Titta på Vattenriket med *ekologiska forskarens glasögon*. Vilka interaktioner mellan olika arter ser ni omkring er? Har dessa interaktioner någon påverkan på människans välbefinnande och eller överlevnad? Om ja, hur?
3. Titta med *ekonomens glasögon*. Vilka varor producerar den här naturen, som skulle kunna säljas på marknaden (om det var tillåtet!)? Välj en eller två saker och fundera över vilka arter och processer som behövs för att producera dem.
4. Titta med *samhällsvetenskapliga glasögon*. Vilka människor tror ni använder den här naturen? Vilka människor tror ni drar nytta av det som den här naturen här ger?
5. Titta med *wellbeing-glasögon*. Vilka mänskliga behov eller aspekter på välbefinnande hjälper den här naturen till att tillfredsställa?
6. Titta med *historiska glasögon*. Hur har människan påverkat/ format landskapet?

10.30 - 11.00 Sammanfattning walk and talk, Lisen Schultz.

Vad vi sett med våra olika glasögon under promenaden sammanställdes: Ett sätt att titta på ekosystemtjänster är dessa grupper nedan.

Komponenter	Processer	Tjänster (se nästa sida)	Nyttjare	Aspekter på välbefinnande	Övrigt
Platta ytor Spången Frisk luft Ko-fritt Steglits Utter Kungsfiskare Strandängar Vägar Soptipp Skyddsvallar Vattenkraft Naturum med infrastruktur Naturumsjön	Jakt Biogasproduktion Skogsbruk Safari Översvämning rening Markhöjning Nedbrytning Stadsbyggnad Utdikningar Klimatförändringar Spångar- info Jordbruk-bete, fiske	Rekreation Matproduktion (fiske, bär, svamp, kött, vilt) Vatten Timmer Vass Energiskog Yta Turism Skydd Fotosyntes Koldioxidsänka	Gratis parkering Hundrastare Motionärer Fågelskådare Sportfiskare Alla Skolor Turister Företagare Konsumenter Föreningar Myndigheter Kärlekspar Funktionshindrade Konstnärer Utbrända	Lugn, frid Hälsa Basbehov Energi Trygghet Blodtryckssänkande Ren luft Motion Myllrande artrika områden som ger vällust Fågelsång Glädje Harmoni Kärlek Dofter Känna mening i arbetet	Kor- hinder Buller

Kulturella	Försörjande	Reglerande	Stödjande
Andlighet Konst Artrika upplevelser Rekreation Turism Kulturlandskap Äventyr	Bete Mat (fisk, kött, svamp, bär) Vatten (människor, djur) Virke Vass Energiskog Biologisk mångfald (turism, entreprenörskap)	Vatten rening Vattenreglering Föroreningar, buller	Ekologiska processer Nedbrytning osv

11.00 – 12.00 Teorifördjupning, Lisen Schultz

Begreppet föddes ur en desperation som ett sätt för ekologer att prata med ekonomer. Paul Ehrlich och Harold Mooney, Stanford. Gretchen Daily genombrott 1997 med boken Nature's services.

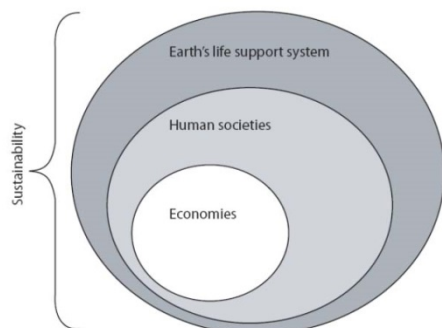
1995: nämnts 5 gånger i vetenskaplig litteratur (web of science)

2005: nämnts 100 gånger

2014: nämnts 1900 gånger

Pionjär ekonomisk värdering: Robert Costanza: The value of the world's ecosystem services var första gången någon satt prislapp på naturen.

Värdet som ekosystemen ger var tre gånger större än totala ekonomin i världen, men räknades inte i något system. Väckte väldigt mycket debatt!

Modell för hållbar utveckling i tre cirklar: Vi måste förhålla oss till Earth's life support system - inte tre fristående pelare.

Pionjär visualisering av vårt beroende av ekosystem Carl Folke et al. 1997. Städernas ekologiska fotavtryck visade att städerna är beroende av ekosystemen runt. Tittade på städer runt Östersjön och hur mycket av virke, mat, jordbruksytor, vatten, naturliga våtmarker, skogar som behövs för att producera det staden behöver och ta hand om avfallet.

Räknat i km² behöver staden otroligt stora ytor av skog, hav, våtmarker mm

Pionjär global ekosystemtjänstbedömning: Millennium Ecosystem Assessment (MEA) Beställdes 2001 av FN. Lisen en av de 1 300 experterna från 95 länder. Global kartläggning. Tvärvetenskap och lokal kunskap. Uppgift att ge ett trovärdigt beslutsunderlag. Bedöma ekosystemtjänster, inklusive att titta bakåt och framåt.

33 subglobala studier- varav två i Sverige- en i Kristianstads Vattenrike.

Formulerade ramverket med ekosystemtjänster

MEAs indelning av EST:

- Försörjande
- Kulturella
- Reglerande (processer som reglerar de andra, pollinering, reglering av vattenflöden)

Under dessa tre finns de stödjande tjänsterna som behövs för alla andra tjänster. Återbildning av jordmån, fotosyntes, vattencykel och näringskretslopp.

Hälsa är tex inte en ekosystemtjänst, utan en effekt av andra ekosystemtjänster som wellbeing. Jfr MEAs indelning.

En kombination av ekologiska och sociala faktorer genererar ekosystemtjänster.

Kritik: Man missar helt etik

Vi måste tillfredsställa våra behov på ett sätt som gör att inte andra hindras i att tillfredsställa sina framtida behov.

Slutsatser MEA:

- Ekosystemen är kraftigt omvandlade. Vissa EST har ökat tex grödor, andra EST minskat på bekostnad av detta (dricksvatten, luftrening). Ekosystemens hälsa har urholkats. Det är ett hot mot människans välfärd.

Exempel mangroveskogen

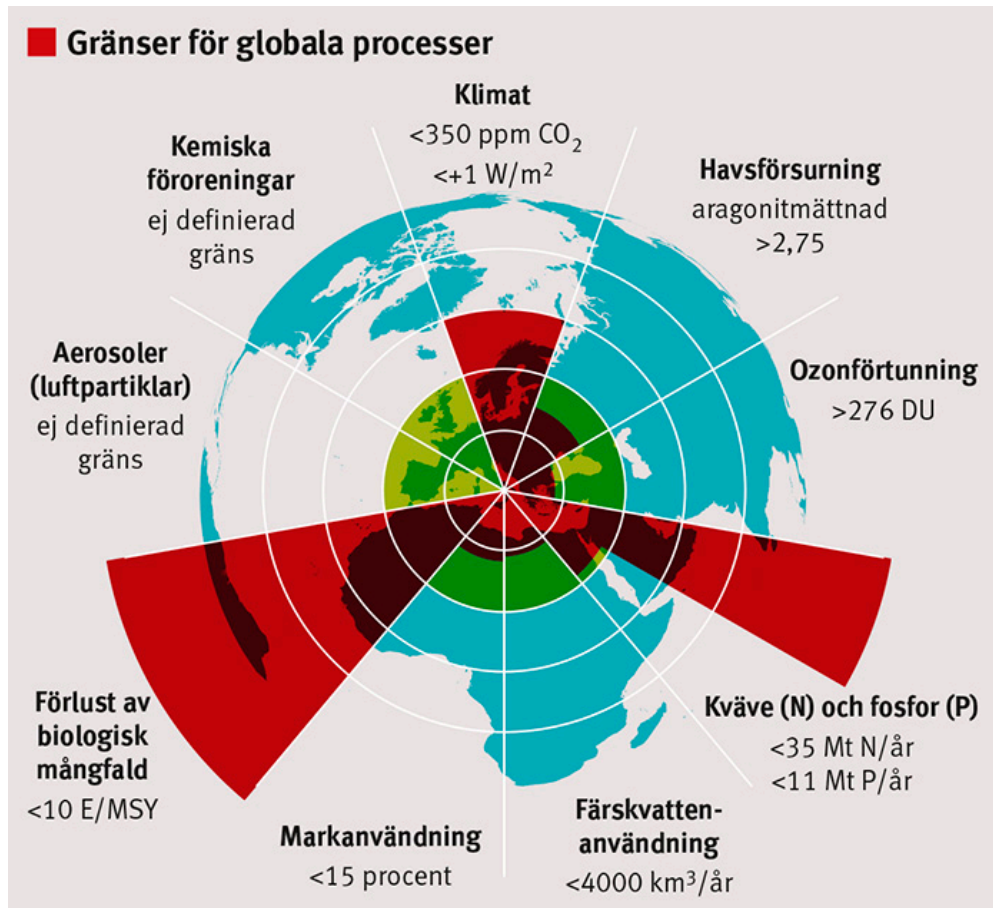
- Havets barnkammare, producerar ved och timmer, skyddar mot erosion osv.
- Omvandlas till räkodling och grödor t ex i Vietnam
- EST-värdet ser ut att öka när man gör räkfarm, men det är inte sant när man lägger till alla problem som skapas, samt alla EST som den orörda mangroven erbjuder. Samhällsekonomiskt galet att ha räkfarm.

Uppföljningar av MEA

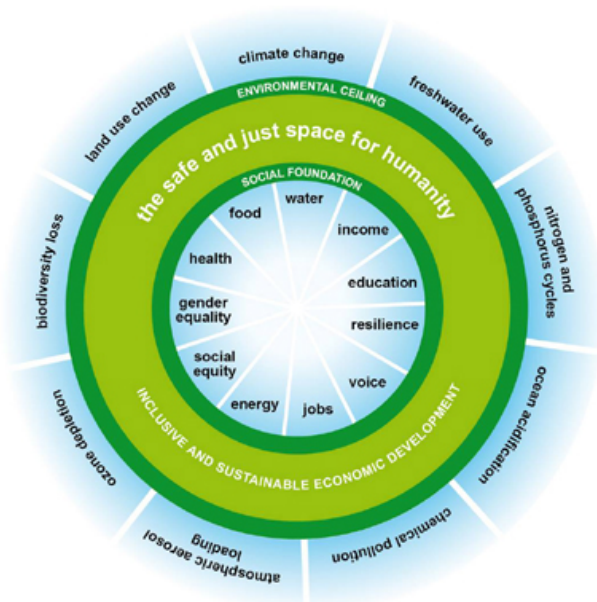
- TEEB: Pavan Sukhdev. Bara att räkna på EST. Galet höga värden tex "en årlig investering på 45 miljarder US dollar skulle säkerställa ekosystemtjänster på 5 triljoner dollar/år.
- IPBES: Intergovernmental Platform on Biodiversity and EST. Etablerades 2012. Ska göra om MEA med jämna mellanrum som IPCC. Första globala rapporten väntas 2019.

Viktiga insikter från EST-forskningen

- EST är formade av människan - co-evolution - det finns människor i landskapen som sköter ekosystemen. Viktigt särskilt i de länder där man ser naturen som vildmark, att se människan som en del i systemet.
- Antropocen- vi befinner oss i en ny tidsålder där människan omformar EST på global skala
- Ekosystem är komplexa och kan flippa. Det finns en databas regimeshifts.org med exempel på olika flippade ekosystem.
- Hot mot EST vi överskrider planetens gränser. Rockström i Nature 2009. Det gröna är den space som är "safe operating space". När det gäller kemiska föroreningar så har vi inga fakta.

Oxfam tog fram ny bild på detta tema, "the Doughnut". De 85 rikaste personerna har lika stora tillgångar som de 3.5 miljarder fattigaste.

Huvudsaklig kritik mot begreppet EST som riskerar att:

- Förstärka synen på naturen som underordnad människan
- Gömma komplexiteten bakom tjänsterna (tex sätta ut bikupor istället för gynna vildbin)
- Förneka naturens eget existensberättigande
- Skapa en föreställning om att naturens tjänster är ersättliga (om EST blir lägre värderat)

Upptag i policy

- Kina: Torcka 1997, översvämningar 1998: Startade världens största payment for EST program, 120 miljner hushåll har omvandlat 9 miljoner ha åker till skog och gräsmark. 45% av landets yta är täckt av Ecosystem Function Conservation Areas.
- Costa Rica: Först ut med payment for EST program 1997
- UK: Gjorde EST bedömning och rapporterar direkt till finansdepartementet
- USA: Vita huset gick ut den 7 oktober med att de ska ta hänsyn till EST i sina bedömningar

Trots detta:

- Miljöfrågan är fortfarande inte högst på agendan. Naturkapital hanteras fortfarande isolerat.

13.00 – 13:45 Exempel från ett biosfärområde: Kristianstads Vattenrike. Carina Wettemark.

Carina Wettemark är koordinator för [Biosfärområde Kristianstads Vattenrike](#) och chef för Biosfärenheten. Hon har i över tio år varit delaktig i arbetet med hållbar utveckling i Vattenriket, där arbetet med att lyfta fram, kommunicera och förstärka naturens nyttor i området är en naturlig del.

Utgångspunkten är ett område med vattenfluktuationer på 1,40m.

1989 inleds arbetet för att ändra attityderna till området. Det har varit (är) en ständig process att medvetandegöra (områdets värden) och arbeta med ett landskapsperspektiv.

”Bra för natur och människa” – Vattenrikets nyttor.

Information. Vill att alla ska känna stolthet över området! Det är viktigt att nå ut och berätta vad man gör, vad som finns här!

”Naturum är skyltfönstret” för inspirerande och goda exempel. Glädjerikt! Upplevelserikt! Vattenrikt!

Samverkan och dialog! För att få bra lösningar gäller det att, om möjligt, tala med varandra i ett tidigt skede och samverka. Exempel på aktörer vi samverkar med: Länsstyrelser, konsulter, skolor/utbildningsväsen, närboende, motionärer, markägare, djurhållare, greenkeeper (multifunktionell golfbana), kommunen.

Kommunikation. Det är viktigt att berätta om det man gör, ”de goda exemplens makt”. Svara på remisser etc. från kommunen, lokaltidningar, bloggar, utflykter med politiker (de byts ofta ut, gå då ut igen och igen). Ta tid för att lägga kraft på dessa uppgifter – det är svårt för politiker att säga nej till klyftiga argument varför man ska ha friska ekosystem.

Kunskapsinsamling – ex bjud in till malprovfisket. Berätta om malarna Malin, Malte, Malina som nu finns ute i Vattenriket och förökar sig.

Tala om hotade arter – nu 775st, mot tidigare 637. Orsak: Bättre kunskap.

Pedagogisk verksamhet. Biosfärläger, skolklasser.

Vilan strandäng – ny stadsdel. Samarbetar för att göra till ett gott exempel. Forskare från HIK och Stockholm Resilience Centre. Ska vara färdigt 2030. Bra arbetsmodell.

Vad händer nu?

2016 – 17 fokus på ekosystemtjänster: ”Det artar sig i Vattenriket”. Här arbetar man med exempel som ”Hur får man stora fina jordgubbar?” Humlor och blomflugor rör sig olika på blomman. För att jordgubben ska bli rund och fyllig krävs att flera arter pollinatörer varit där.

Sådana exempel behövs!

Mångfaldsrunda kring naturum med ekosystemtjänster och arter i fokus.

Kommun Strategisk färdplan 2020.

13.45 - 14.30 Att implementera och kommunicera begreppet ekosystemtjänster, Göran Blom, Naturvårdsverket.

Göran Blom arbetar med bland annat biosfärområden, landskaps- och kulturmiljöfrågor vid Naturvårdsverket och har medverkat i verkets regeringsuppdrag om ekosystemtjänster. Är även ordförande i [svenska MAB-kommittén](#).

Uppdrag att kommunicera ekosystemtjänster 3 årigt regeringsuppdrag tom 2017. Naturvårdsverket ska genomföra en satsning på strategisk kommunikation om värdet av ekosystem-tjänster. Kommunikationsinsatserna ska vara målgruppsanpassade och kunskapsuppbyggande.

Utgångspunkt: Generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål, etappmål

”Senast 2018 skall betydelsen av biologisk mångfald och värdet av EST vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska beslut och andra beslut i samhället där det är relevant.” Det blir inget lagkrav dock.

Kommunikationsmål

Ökad kunskap, förändrade attityder, stimulera till handling.

Ta fram vägledning och exempelsamling för ESTbedömningar

Finns material: <http://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster>

NV: Samlar goda exempel

Albaeco: Vägledning för ekosystemtjänstbedömning

Nulägesanalys

EST ett begrepp i vardande

Det finns aktörer som använder begreppet men inte i det allmänna medvetandet

Olika tolkningar och definitioner snarare än vedertagna och spridda metoder

Behovsanalys

Konkreta exempel

Större enhetlighet vid värderingar osv

Gemensam grund

Med grundläggande fakta

Kort om värde och värdering

10 myndigheter står bakom

Vägledning för EST-bedömning

Riktat sig till centrala myndigheter

Ska underlätta för myndigheter att synliggöra sin påverkan och sitt beroende av EST

En steg för steg metod och praktiska exempel

Erfarenheter från arbetet bidrar till kommande vägledningar anpassade för andra målgrupper som Lst, kommuner, näringsliv

Myndigheter har plockat fram processer där EST borde integreras i avvägningar:

Exempel;

MKB bedömningar

Konsekvensanalyser

ÖP i kommunerna

Stöd för Ädellöv och NOKÅS

osv

Köp rapporten: **Guide för värdering av ekosystemtjänster**

Värderingsguide: Ordet värdering betyder inte kronor och ören, det finns fyra varianter:

- Kvalitativ- värden uttrycks i ord
- Semi-kvalitativ: Ger en poäng eller betygsskala
- Kvantitativ: Värdering i antal, mängd, area

- Monetär: Värdering i kronor

Praktiska exempel:

Lomma kommun- EST i detaljplanering

Sveaskog

Saltå kvarn

Det är inte alltid det behövs kronor och ören. Det kan räcka med mer eller mindre.

Naturvårdsverkets utställning vid Stockholm Green Building Councils mässa är ett bra kommunikationsexempel om ekosystemtjänster i praktiken, för stadsplanerare. "Planera stadens tjänster!"

Testa att planera i några minuter. Du har budget för tre alternativ som bidrar till människors väl och hälsa och rustar staden för framtiden. Alla fick välja tre tjänster som placerades i den fiktiva staden. Presenterades på konferens.

Bra exempel på hur man kan skapa dialog. Bästa monter på hela mässan.

- Träd, buskar, park/naturmark, blommande buskar, gräsyta, artrikt vatten,

15.00 – 16.00 Ekosystemtjänster i pedagogisk verksamhet och folkbildning. Fredrik Moberg, Albaeco.

Fredrik Moberg är chef för [Albaeco](#) och kommunikationsrådgivare på Stockholm Resilience Centre. Han har doktorerat i systemekologi och har mer än femton års erfarenhet som miljökommunikatör, med en lång rad föreläsningar, rapporter, bokkapitel, nyhetsbrev, webbsidor, tidningsartiklar och radioinslag på meritlistan.

Ekosystemtjänster i pedagogisk verksamhet och praktik

Albaeco – en fristående organisation bildad 1998

Sitter tillsammans med Stockholm Resilience Centre (SRC) i Kräftriket

Tvårvetenskaplig forskningsmiljö SRC

Man by Steve Cutts:

MAN - YouTube
<https://www.youtube.com/watch?v=WfGMYdaICIU>

Nä- det funkar inte. Använd LOVE perspektivet.

Calle Folke- bok Speglingar

<http://www.stockholmresilience.org/21/research/research-news/10-31-2014-reflections-on-people-and-the-biosphere.html>

Speglingar om människan och biosfären
av Carl Folke, Lars Hall (inbunden, 2014)

★★★★☆ (1 röst) | Bloggar (0)

Pris: **312:-**
Skickas inom 1-3 vardagar.

Lägg i varukorg Spara som favorit

Fler böcker inom
Fotografi

Inbunden
Språk: Svenska
Antal sidor: 210
Utg.datum: 2014-06-18
Förlag: Bokförlaget Langenskiöld
Medarbetare: Hall, Lars (foto)
SAB: lbz Hall, Lars
ISBN: 9789187007521

Under en 30-årsperiod har Lars Hall tagit bilder från samma ö i Stockholms norra skärgård. De speglar olika intryck och stämningar över årstider - från gryning till skymning, från lugn till storm, från sol till regn - estetiska bilder, emotionella avspeglingar av vår biosfär som vi är en del av och beroende av.

Bilderna presenteras med texter av Carl Folke om människan i biosfären och varvas med musikcitat. Fotokonst, vetenskap och musiktexter samverkar och avspeglar resiliens hos människor, samhället, naturen - förmågan att leva vidare, att vidareutvecklas, att överleva i en global värld i snabb förändring.

Carl Folke, professor, pionjär och internationellt ledande inom forskning om hållbar utveckling, resiliens, människa och miljö, grundare av Stockholm Resilience Centre.

Lars Hall, Art Director, grundare av Hall & Cederquist och Camera Obscura, Sveriges första fotografiska galleri, uppskattad för sin enkla, tydliga och tidlösa formgivning.

Tänk "I have a dream!", inte "I have a nightmare"

Började 1998 med "Vad alla borde få veta om ekosystemen" år 1998

Också gjort utredningen "Synliggöra värdet av ekosystemtjänster"

EST glasögon: bra bild se telefon

Skillnad i de fysiska varorna och i processerna.

Den amerikanska bröllopstårtan som modell för att beskriva de tre funktionerna (se presentation)

Ekonomi
Samhälle och kultur
Naturen med biologisk mångfald

Vi vill inte nå ut. Vi vill nå fram. (Bob Hund)

Tips:

- Ta med någonting! (ett äpple)
- Använd positiva berättelser som berör folks vardag (pengar, mat, hälsa, pengar, säkerhet)

Albaeco var med och skrev Naturskyddsföreningen: Vårt gröna guld. Årsboken naturskyddsföreningen.

- Förstå din målgrupp (vad engagerar dem, vad längtar de efter, paketera kommunikationen så att det passar- hjärta, huvud, mage)

Futerra: [Branding biodiversity](#)

Futerras stockholmskontor följde upp med målgruppsprofiler:

Köpfesten

Medvetna Minna
Medvetna Minna sitter högst upp i skeppsmasten och spanar mot horisonten.
Här funderar hon veta kartan av hur allting hänger ihop, och funderar på hur samhällets framtid kan gestaltas sig. Hon är mer intresserad av vider än av materiella ting. Hon är särskilt mån om miljö, sociala frågor och tredje världen. Vidaremodet blandas med en smula rättfärdighet väcks vid tankar på rättvisa, jämlikhet och etik. Förändring ses som en god sak som

den ser ut att gå åt rätt håll. Inre utveckling och goda intentioner är också bra att ha.
På följande sidor följer vi Minna i jakten på en Fairtrade-märkt chokladkaka.

Budskap med särskild lyster:
altusom, utrotningshotat, sträng miljömärkning, Fairtrade, ekologiskt, dyrt, giftfritt, medveten köp, balans i livet.

Framgångsrika Fanny
Fanny letar efter ett par snygga (ekologiska) jeans på närliggande sidor.
Fanny utvärderar och mån om att få respekt och uppsiktning från andra. Hon är också tävlingsinriktad och nappas gärna på möjligheten att få visa sina färdigheter. I denna grupp bor de som vill drömma de stora drömmarna och testa de egna gränserna. Fart och flit råder.

Endast det bästa är gott nog, utvalda produkter, ekologiskt, meriskt, smart/gourmet, vana dig, design, tålling med statuspris, din hälsa, prestanda, det nya, framtiden.

Hemtame Henrik
Hemtame Henrik håller sitt fokus på familjen och på de som är nära.
Dessa grupper bryg mysklet om ett kvantar och ett lokala samhälle. Här är till exempel det som kan vara en viktig sak.

I den här berättelsen ska Henrik köpa en bergsämppump.
Budskap med särskild lyster:

Vem handlar av dig?
Att segmentera sina målgrupper är bakgrund för varje marknadsförare med världshelt. Kanske desto mindre är det ett verktyg som många känner sig tvivelsamma till att använda i praktiken. Men den som inte väljer ut grupper av mottagare att rikta sig till, utan snarare försöker prata med alla, pratar gärna ut i tomma rymd. Alla är inte lika. Att prata med alla är att prata med ingen särskilt. Att prata med ingen är att prata med sig själv, och de som är som jag. Å andra sidan är ingen människa sin målgrupp, men hon blir ofta fler delar av en viss grupp än en annan. På så sätt är målgrupper tyvärr svåra.
Vilken segmenteringsmodell ska vi då välja? Det finns en hel uppsjö. Vi utgår ifrån en modell där hållbarhet och sociala frågor finns med i frågebatteriet, tillsammans med andra värdeutgångar och behov.
Det är en enkel indelning i tre grupper. Eller också kan du se det som tre olika sidor av dig själv, men där en sida alltid dominerar. Vår segmentering baseras på modellen Value Modes* som har en indelning i tre stora grupper. Du läser beskrivningen av grupperna här till vänster.
Innovationskurvan
Ett annat ofta använt instrument inom marknadsföring är den så kallade innovationskurvan. Den ritas på vilka kunder som först börjar dra i en produkt och vilka som kan komma sen så att produkten eller frågan till att om det går så blir något som de flesta igen. Med medvetna erbjudanden är tesen att Medvetna Minna som är aktiv och intresserad av dessa frågor fungerar som opinions- och testledare. Denna grupp går före.
Framgångsrika Fanny plockar upp frågan om den kommer upp på agendan (är trendig) och fungerar på ett statusstärkande.
När varan är etablerad och mindre frågat att plockas den i högre utsträckning upp även av Hemtame Henrik och blir då allt mer till norm. Något som alla har eller gör.
En förändring längs med kurvan kan i bästa fall gå fort. Alla snabbast om problematiken uppfattas som etnisk och politisk, företag och allmänhet gör gemensam sak.
Medvetna erbjudanden kan stöta på hinder längs med vägen bland annat genom att motarbetas av "etablisseringen" och media. Eller av att de medvetna själva är sina egna värsta fiender genom att internt debattera om en sak verkligen är den rätta lösningen, samt i alla upp om andra grupper nämner sig i olika erbjudanden med "hel" intentioner.

Manna matutställning

"Hur många insekter behövs det för att göra en hamburgare?" Odlade upp allt som behövdes för att göra en hamburgare.

Blue Marble Cafe - Official Trailer

[Blue marble cafe](#). Inte precis positivt budskap- om yummiburger. Finns två filmer till.

[Walk in closet](#). Om klädproduktion- törstiga jeans

[Biosfärens mönster på Svenskt Tenn](#). Fyra stycken ”skolplanscher”. Exempel på ”Narrowcasting”.

effekter på biosfären. Vi vill medverka till att sprida den kunskapen och dess betydelse för planetens och vår framtid, samtidigt som vi vill förtydliga det faktum att alla Svenskt Tenns kunder är med och bidrar till den viktiga forskningen på området, säger Maria Veerasamy, vd på Svenskt Tenn. [Läs mer om Biosfärens mönster i vår folder](#).

Utställningen Biosfärens mönster har fyra konstnärer – Eric Ericson, Jesper Waldersten, Liselotte Watkins och Stina Wirsén – i varsin affisch tolkat Beijerinstitutets forskning om samspelet mellan människa och miljö, som Svenskt Tenns vinst bidrar till. Affischerna är tryckta på duk 50x70 cm och försedda med trälist och snöre av läder. Pris 650 kronor styck. Utställningen pågår från 15 april till 15 juni.

Låt naturen göra jobbet [c/o City projektet](#)

[Pitch for Nature - Why your business should invest in Natural Capital](#)

Bra att lära av PR-byråer: [Westanders PR-handbok](#) Westanders delar med sig av tips årligen.

Skolprojekt

- [Planeten](#) – film och webbsajt med mycket info.

- Ekosystemtjänster lärarhandledning SNF
- Se också ppt av Louise af Hård: Hur gör man en fisk?

➤ **Låt inte det bästa bli det godas fiende** utan känna att det kan vara good enough!

Ekonomiska värderingarna är alltid subjektiva. Kommer aldrig till samma resultat. Mälaren var i en studie värd 127 miljarder årligen och i en annan studie något helt annat. Dvs man skall vara väldigt försiktig med studier där man blandar virtuella (alltså ingen som betalar för det) och reella värden. Scenarios däremot mer ok där du jämför reella värden. Antingen gör man si- eller så gör man så.

Jordbruksverket gjort studie om fastighetspriser kopplat till landskap. Jfr kustens värde.

Turistekonomiska studien naturum är en indirekt monetär värdering av hur tillresta uppskattar vattenrikets ekosystemtjänster.

Albaeco har en lista på kommunikativa forskare.

Dag 2 Lena Malmström, Göran Blom

Dag 2, 16 oktober:

Start 8.30 – avslutar med lunch.

Denna dag utgår vi ifrån biosfärområdena och deras särskilda kontext. Med utgångspunkt i deltagarnas erfarenheter och med återkoppling till vad vi lärt oss dag 1, använder vi övningar och diskussioner för att ringa in de behov av, önskemål och idéer om kompetensutveckling som finns när det gäller att kommunicera ekosystemtjänster och som kan ligga till grund för en eventuell framtida utbildning.

Centrum för naturvågledning leder denna halvdag, då vi tar upp:

- Hur ser våra kommunikativa arenor ut? Var sker kommunikationen? Vem kommunicerar ekosystemtjänster till vem? Vilka olika former av kommunikation medför detta? Vem bör en kompetensutveckling riktas till?
- Erfarenheter från egna biosfärområden.
- Slutsatser om vad en kompetensutveckling bör innehålla och till vem den bör riktas. Vi sammanställer erfarenheter från workshopens båda dagar, önskemål, behov och idéer för att komma till en bra rekommendation inför 2016.

Vad tog vi med oss från igår?

Uppskattad första övning- walk and talk i närområdet med olika glasögon.

Bra med walk and talk att man använder omgivningen, inte att man ska prata om något annat.

Bra att få se två slags strukturering av det vi sa- både som flöde (Lisen) och i de vanliga fyra kategorierna (Lena).

Vi borde lagt mer tid på att sy ihop det så att vi diskuterade de olika perspektiven.

Uppdrag: Inventera våra behov.

Tänk utifrån våra organisationer, våra behov. Tänk fritt.

Vad?

Vem kommunicerar vi EST till?

- lärare och elever
- allmänhet
- markägare, verksamhetsutövare
- tjänstemän
- i våra egna organisationer
- beslutsfattare
- politiker
- forskare
- företagare
- föreningar
- turister
- media

Vem kommunicerar EST?

- naturumpersonal
- guider
- kommunekolog
- NP- chef
- biosfärkontor
- ambassadörerna
- skolpedagoger
- osv

När- i vilka situationer sker detta?

- i pedagogisk verksamhet
- i programverksamhet på naturum
- bokningsbara aktiviteter på naturum
- konferenser
- föredrag
- i informationsmaterial som utställningar, hemsidor, facebook
- i forskningsprojekt
- i samhällsprocesser

- i projekt och åtgärder
- vid matbordet

Hur?

Önskemål

- Vi behöver fler enkla lustfyllda exempel som exemplet jordgubbar och pollinering. (Carina Ws presentation) Svenska exempel.
- Vi behöver fler pedagogiska verktyg och förslag på övningar, gärna utifrån konkreta situationer- en kopp kaffe latte, ett äpple.
- Guidehandledning till naturum.
- Vi behöver hjälp med utställningsmaterial- t ex från Albaeco. Det behöver inte vara analogt material- utan skulle kunna vara digitalt som vi kan printa/producera själva
- Vi skulle vilja få till stånd en enkel ny folder om ekosystemtjänster – se exemplen från Jordbruksverket. Målgrupp allmänhet, politiker, markägare.
- Vidare utbildning (lokalt) skulle kunna ordnas. Med karismatiska ledare.
- Utveckla den digitala plattformen (CNV/Albaeco).
- Tjänstemän behöver stöd för att tänka väldigt konkret.

Andra idéer

- Använd hashtag #ekosystemtjänster för instagram
- Göra små historier t ex om jordgubbarna och pollinering- och avsluta skyltarna med att detta är en ekosystemtjänst